Assignment

Name : Fufal Jayesh Narsinh

Roll No : 52 Sem-6

COC Roll No : 319

Paper Name : COC Banking Finance

code : maj-BAF-302

PRN No : E2203000110019 0

COC Reg : COC2025319

Q.2 વિશિષ્ટ પ્રકારનાં ગ્રાહકો વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

કુઈલ જયેશ રાણ

2. વિશિષ્ટ ગ્રાહકોના પ્રકારો :

(1) નાનાં ગ્રાહકો :

ભારતમાં 18 વર્ષથી નાની ઉંમરની વ્યક્તિને કાયદા હેઠળ 'નાના' કહેવામાં આવે છે.

નાનાં વ્યક્તિ પોતાનાં નામે કરાર કરી શકતા નથી એટલે બેન્ક ખાતુ પણ પોતાનાં નામે એકલા ચલાવી શકતાં નથી.

→ નાનાનું બેન્ક ખાતુ કેવી રીતે ખોલાય?

ખાતુ નાનાનાં નામે ખોલાય પણ તેમાં માતા-પીતાં કે કોર્ટ દ્વારા નિમાયેલ ગાર્ડીયનની સાથે ખોલાવુ પડે.

ખાતાનુ નામ લખાય આ રીતે:

→ 18 વર્ષ પુરા થાય ત્યારે શું થાય?

↳ જ્યારે નાની વ્યક્તિ 18 વર્ષની થાય છે.

↳ બેન્ક તેમે પત્ર લખે છે કે "હવે તમે પુખ્ત થાય છે નવુ KYC કરાવો"

↳ નવી સહી આપવી પડે.

↳ જુનુ ખાતુ બંધ કરીને નવુ ખાતુ ખોલવામાં આવે અથવા જુનુ ખાતુ જ પુખ્ત ખાતામાં ફેરવાય

↳ હવે ગાર્ડિયનની જરૂર નથી બધુ પોતે ચાલાવી શકે.

ઈઈલ બોશ ઝોન

મહત્વનાં નિયમો

→ નાનાં પોતે લોન લઈ શકતાં નથી.
→ નાનાં બીજાને લોન આપવાની ગેરંટી આપી શકતાં નથી
→ નાનાં નોમિની તો બની શકે છે પણ પૈસા 18 વર્ષ પછી જ મળે.
→ આ રીતે બેન્કો નાના ગ્રાહકોના હિતોનું રક્ષણ કરે છે અને કાયદાનું પણ પાલન કરે છે.

(૮) અભણ ગ્રાહકો:

જે વ્યક્તિ વાંચી-લખી શકતા નથી અને પોતાનું નામ પણ લખી શકતા નથી તેને બેકિંગમાં "Illiterate Person" કહેવામાં આવે છે. આવી વ્યક્તિ સહી કરવાને બદલે આંગળીને ટીપો આપે છે.

• આંગળીનાં ટીપાના નિયમો:

→ પુરુષ: ડાબા હાથનો અંગુઠો.
→ સ્ત્રી: જમણા હાથનો અંગુઠો
→ ટીપ લીધા પછી બેંક કર્મચારી લખે છે

• ખાતું ખોલવાની પ્રક્રિયા:

• ફોર્મ ભરી.
• ઓળખમાં ઓછા ૮ સાક્ષીઓ.
• વીડીયો KYC પણ કરાવી શકાય.

કુશલ બ્રિજેશ શેઠ

③ અંધ ગ્રાહક...

• અભણ વ્યક્તિથી બિલકુલ અલગ-અંધ વ્યક્તિને બેંકમાં સંપૂર્ણ સ્વતંત્ર ગ્રાહક માનવામાં આવે છે કારણ કે;
• તે વાંચી-લખી શકે છે
• તે સહી કરી શકે છે
• કાયદા હેઠળ તેની ક્ષમતા પૂર્ણ છે
• RBI ની સ્પષ્ટ સૂચનાં છે " અંધ વ્યક્તિઓ સ્વતંત્ર રીતે બેંક ખાતાં ખોલવા અને ચલાવવા માટે સંપૂર્ણપણે સક્ષમ છે.

ખાતુ ખોલવાની પ્રક્રિયા :

• સામાન્ય ગ્રાહક જેવુ જ ફોર્મ ભરાય છે
• સહી પોતે જ કરે છે
• ફોટો અને KYC નોર્મલ
• જો વ્યક્તિ બ્રેઇલનાં લખી-વાંચી શકતી હોય તો બ્રેઇલ ફોર્મ પણ આપવામાં આવે છે.
ઉ.. - 28 વર્ષનાં વિજયભાઇ IT પ્રોફેશનલ છે. જન્મથી અંધ છે તેઓ HDFC બેંકમાં સેલરી ખાતુ ખોલાવે છે → પોતે જ સહી કરે છે ચેકબુક લે છે નેટ બેંકિંગ ચાલુ કરે છે → બેંક તેમને સન્માન રીતે સાથે કામ કરવું નેટ બેંકિંગ આપે છે ડેબિટ કાર્ડ પર બ્રેઇલમાં લખેલુ હોય છે

ઉર્દલ ગ્રોશ

Page No.
Date

(4) પરણીત મહિલા ગ્રાહક:

આજે પરણીત મહિલા 100% સ્વતંત્ર ગ્રાહક છે તે પોતાના નામે ખાતુ ખોલી શકે ચલાવી શકે, લોન લઇ શકે, લોકર લઇ શકે → બધુ જ! પતીની પરવાનગી કે સહીની જરૂર નથી.

→ ખાતુ કેવી રીતે લખાય છે.

→ આજે 85% મહીલાઓ પોતાનાં નામે જ ખાતુ ખોલાવે છે

ખાતાનું નામ લખવાની રીત	ઉદાહરણ	ક્યારે વપરાય છે
માત્ર પોતાના નામે	Smt Priyanka Shah	સૌથી વધુ વપરાતુ
પતીનાં નામ સાથે	Smt Priyanka Rajesh	ગામડે કે જુની મહિલાઓ
સંયુક્ત નામ	Smt Priyanka Rajeshshah	ગુજરાત-રાજસ્થાન લોકપ્રીય

(5) પાગલ / માનસીક રીતે અવસ્થા.

• ગુજરાતીમાં- સરળ અને સંપુર્ણ સમજુતી-

• ① કાયદાકીય સ્થિતી:

ભારતીય કરાર કાયદો (indiant contract Act 1872 - કલમ 11 & 12) કહે છે

જે વ્યક્તિ માનસીક રીતે સ્વસ્થ નથી જે કરાર અને વસ્તુની સમજ નથી તે કરાર કરી શકતો નથી → તેનુ બેન્ક ખાતુ ચલાવી શકાય નહી

જો બેન્કને ખબર પડે છે ગ્રાહક માનસીક રીતે અવસ્થ છે તો બેન્ક તરત જ ખાતું ફ્રીઝ કરી દે છે

ઈફલ ઓપેશરશન

[illegible]

(6) જોઇન્ટ ખાતુ :

એક જ ખાતુ જેમા ૨ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનું નામ હોય અને તેઓ બધા માલીક હોય સૌથી વધુ પતી-પત્ની માતા-પીતા-દીકરો, ભાઇ-ભાઇ, બીઝનેસ પાર્ટનર વચ્ચે થાય છે.

પ્રકાર	કોણ ચલાવી શકે	મૃત્યુ પછી શુ.
સૌથી વધુ પ્રચલીત	બને માંથી કોઇ એક પણ ચલાવી શકે	બાકી ની વ્યક્તિને આખુ ખાતુ મળી જાય છે.
બધામાં કોઇ એક પણ	બધા માંથી કોઇ એક પણ ચલાવી શકે	બાકી રહેલાં સભ્યોને મળે
બધાએ સાથે મળીને	બધાની સહી જરૂરી	મૃત્યુ પછી પણ બધાની સહી જરૂર રહે
પહેલાં વ્યક્તિ મુખ્ય.	મોટા ભેગા વ્યક્તિ ચલાવી બીજુ નહી	પહેલી વ્યક્તિ મરે તો બીજાને મળે

(7) પાર્ટનરશીપ ફર્મ ખાતુ!

૨ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ મળીને બીઝનેસ ચલાવવા માટે બનાવેલી સંસ્થા.

કુંદન ભારોશરોન

Jeny

- બેન્ક માં ખાતુ કેવી રીતે ખોલાય?

ખાતાનુ નામ લખાય છે ફર્મ ના નામે

ઉદાહરણ:
M/S Shreeji traders
M/S Patel Brother.

- ખાતુ ખોલવા માટે જરૂરી દસ્તાવેજ:

દસ્તાવેજ	નોંધ
→ Partnership Deed →	નોટરી કરાવેલી હોવી જોઈએ
→ ફર્મનુ PAN કાર્ડ →	ફર્મનાં નામેજ હોવુ જોઈએ
→ GST સર્ટિફિકેટ	
→ KYC	
Authority letter →	કોણ ખાતુ ચલાવશે તે નક્કી હોવુ જોઈએ.

(8) હિન્દુ અવિભાજીત કુટુંબ ગ્રાહક:-

HUF શુ છે?

હિન્દુ, જૈન, શીખ અને બૌદ્ધ કુટુંબ માટે જ છે

કુફલ જ્યોશ રોજ
Study

એક અલગ કાનૂની વ્યક્તિ માનવામાં આવે છે
આમાં પૈતૃક મિલકત + ફ કુટુંબની કમાણી ઉમેરો થાય છે
ટેક્સ રિટર્ન અલગ ભરાય છે PAN અલગ હોય છે

ખાતું ખોલાવવા માટે જરૂરી દસ્તાવેજ:

દસ્તાવેજ	નોંધ
HUF નું PAN કાર્ડ →	HUF નાં નામે જ હોવું જોઈએ
HUF ડીડ →	નોટરી કરાવેલી અથવા સ્ટેમ્પ પર
કર્તાનો KYC	
બધા કોપાર્સનર્સનાં સહી લિસ્ટ + જન્મતારીખ →	કર્તા, પત્ની, દીકરા, દીકરી પૌત્ર પૌત્રી.
કર્તાની ઘોષણા →	કે તે કર્તા છે અને કુટુંબ અવિભાજિત છે
બેંકનું પોતાનું HUF ફોર્મ. →	SBI, HDFC, KKCI, Axis બધી બેંકોમાં છે